

GILBERT KEITH
CHESTERTON

DETEKTÍVNE PRÍBEHY
OTCA BROWNA

EUROPA

GILBERT KEITH
CHESTERTON

ZVÄZOK 6

DETEKTÍVNE PRÍBEHY OTCA BROWNA

EUROPA

Gilbert Keith Chesterton: Detektívne príbehy otca Browna

Preklad © Karol Dlouhý, dedičia 2012

Doslov © Kornel Földvári 2007

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec www.beeandhoney.com

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2012

Ako šiesty zväzok edície Liga výnimočných

vydalo © Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2012

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89111-89-3

S. Chesterton

KLADIVO BOŽIE

Dedinka Bohun Beacon bola učupená na svahu takého strmého kopca, že vysoká veža kostola vyzerala iba ako vrchol menšieho kopca. Konča kostola stála vyhňa, zvyčajne ožiaraná ohňom, kde sa večne povalovali kladivá a kusy železa; naproti, tam, kde sa ostro pretínali chodníky dláždené kameňom, stála krčma U modrého kanca, jediná v dedine. Práve keď sa briezďilo olovené striebristé ráno, stretli sa na tejto križovatke dvaja bratia a dali sa do reči; pravda, jednému sa deň začínal a druhému končil. Dôstojný pán barón Wilfred Bohun bol veľmi zbožný a uberal sa na akési ranné modlitby či rozjímanie. Jeho starší brat plukovník barón Norman Bohun rozhodne nebol zbožný, sedel v smokingu na lavičke pred Modrým kancom a popíjal – pozorovateľ s filozofickými sklonmi mohol uvažovať, či to je posledný pohár v utorok, alebo prvý v stredu. Plukovník nebol punktičkár.

Bohunovci boli jednou z veľmi mála šľachtických rodín, ktoré si naozaj odvodzovali pôvod od stredoveku, a ich zástava naozaj zaviala nad Palestínou. Je však veľkým omylom nazdávať sa, že takéto rody vynikajú v rytierskych tradíciách. Okrem chudobných málokto zachováva tradície. Šľachtici nežijú podľa tradície, ale podľa módy. Bohunovci boli za kráľovnej Anny výtržníci a za kráľovnej Viktórie sukničkári. Podobne ako nejedna naozaj stará rodina však v priebehu posledných dvoch storočí upadali, až sa z nich stali obyčajní ožrani a degenerovaní fičúri, ba dokonca sa pošuškávalo aj o šialenstve. V tom, ako divo holdoval plukovník rozkošiam, bolo naozaj čosi až neľudské a jeho chronické odhodlanie nevracať sa domov prv ako ráno nasvedčovalo tomu, že si priam zvrátene pestuje nespavosť. Bol to vysoký, ušľachtilý živočích, síce postarší, no vlasy mal prekvapivo

zlaté. Bol by pôsobivý už len svojimi plavými bujnými vlasmi. Modré oči mal tak hlboko zapadnuté v tvári, že sa zdali čierne. Boli trochu priblízko. Mal veľmi dlhé plavé fúzy: po oboch stranách nosných dierok až po čelust' vrásku či brázd, takže sa zdalo, akoby mal do tváre vrezaný úškrn. Na smokingu mal oblečený zvláštny svetložltý plášť, ktorý vyzeral skôr ako ľahký župan než ako zvrchník, a na zátylku mal nasadený čudný svetlozelený klobúk so širokou strechou, bola to zjavne akási orientálna kuriozita, zrejme na ňu natrafil náhodou. Pyšne sa nosil v takomto nevhodnom úbore – pýšil sa tým, že ho vždy vedel zladit' tak, aby vyzeral vhodne.

Jeho brat, kaplán, mal tiež plavé vlasy a vyznačoval sa tou istou eleganciou, bol však v čiernom pozapínaný až po bradu, tvár mal hladko vyholenú, kultivovanú a trochu nervóznú. Robil dojem, že nežije pre nič iné, len pre svoje náboženstvo; podaktorí však vraveli (najmä kováč, ktorý bol presbyterián), že tu nešlo ani tak o lásku k Bohu ako o lásku ku gotickej architektúre a že keď sa plúžil kostolom ako duch, bola to iba iná čistejšia forma takmer morbidného smädu po kráse, ktorý hnal jeho brata za ženami a vínom. Toto obvinenie bolo pochybné, lebo o skutočnej zbožnosti tohto človeka nemohlo byť sporu. Obvinenie vlastne vzniklo do veľkej miery z toho, že zle chápali jeho sklon k samote a dôvernej modlitbe, často ho totiž vídali kľačať nie pred oltárom, ale na divných miestach, v kryptách či na chóre alebo dokonca vo zvonici. V tejto chvíli sa práve chystal prejsť dvorom vyhne do kostola, odrazu však zastal a trochu sa zamračil, keď zbadal, že bratove vpadnuté oči pozerajú tým istým smerom. Možnosť, že plukovníka zaujíma kostol, neprichádzala do úvahy. Zostávala iba kováčska dielňa, a hoci kováč bol puritán a nepatril teda medzi jeho veriacich, Wilfred Bohun počul akési nelichotivé reči v súvislosti s jeho ženou, známou svojou krásou. Vrhol podozrievavý pohľad k vyhni; plukovník so smiechom vstal a oslovil ho.

„Dobré ráno, Wilfred,“ povedal. „Ako správny pán bdiem nad svojím ľudom. Idem na návštevu ku kováčovi.“ Wilfred pozrel do zeme a povedal: „Kováč nie je doma. Je v Greenforde.“ „Viem,“ odpovedal jeho brat, potichu sa smejúc, „práve preto idem k nemu na návštevu.“

„Norman,“ povedal kňaz s očami upretými na kamienok na ceste, „vôbec sa nebojíš, že do teba udrie hrom?“

„Ako to myslíš?“ spýtal sa plukovník. „Zaoberáš sa meteorológiou?“

„Myslím to tak,“ povedal Wilfred, nezdvihnúc pohľad, „či dakedy pomyslíš na to, že by ťa Boh mohol na mieste skárať?“

„Prepáč, prosím,“ povedal plukovník, „tuším sa zaoberáš poverami.“

„A ty, ako viem, sa rád zaoberáš rúhaním,“ odvetil zbožný človek, zasiahnutý na jedinom citlivom mieste svojej povahy. „Lež ak sa nebojíš Boha, máš pádne príčiny báť sa človeka.“

Starší brat zdvorilo povytiahol obočie. „Báť sa človeka?“

„Kováč Barnes je najstatnejší a najmocnejší chlap v okruhu štyridsiaticich míľ,“ povedal prísne kňaz. „Viem, že nie si zbabelec ani slaboch, ale ten by ťa aj cez plot prehodil.“

Toto zapôsobilo, lebo to bola pravda, a zvislá čiara pri ústach a nosných dierkach potemnela a prehĺbila sa. Chvíľu stál s výrazným úškrnom na tvári. Zrazu sa však plukovníkovi Bohunovi vrátil jeho cynický humor, zasmial sa a pod plavými fúzmi odhalil svoje predné zuby podobné psím. „V takom prípade, môj milý Wilfred,“ povedal úplne bezstarostne, „urobil posledný Bohun múdro, že prišiel čiastočne obrnený.“

Sňal si svoj čudný zelený klobúk a ukázal, že je znútra železný. Wilfred poznal v ocelevej výstuži japonskú alebo čínsku prilbicu z trofeje, ktorá visela v prastarej rodinnej sieni.

„Bol najbližšie,“ veselo vysvetlil jeho brat, „vždy si beriem najbližší klobúk a najbližšiu ženu.“

„Kováč je v Greenforde,“ povedal pokojne Wilfred, „nevedno, kedy sa vráti.“ A potom sa obrátil a so sklonenou

hlavou vošiel do kostola, prežehnajúc sa ako človek, ktorý túži zbaviť sa nečistého ducha. Žiadalo sa mu v chladnom prívite vysokej gotickej krížovej cesty zabudnúť na takúto surovosť; lež toho rána mu bolo súdené, aby ho z jeho tichej pobožnosti každú chvíľu vytrhol dáky menší otras. Keď vošiel do kostola, ktorý zvyčajne býval v tomto čase prázdny, akási kľačiaca postava náhlivo vstala a podišla k vchodu na jasné denné svetlo. Keď ju kňaz zazrel, prekvapený zastal. Ranným návštevníkom kostola nebol totiž nik iný ako dedinský hlupák, kováčov synovec, človek, ktorý nemal a ani nemohol mať záujem ani o kostol, ani o nič iné. Vždy ho volali bláznivý Joe, a tak sa zdalo, že iné meno ani nemá; bol to počerný, silný, zhrbený mládenec, mal záдумčivú bledú tvár, tmavé rovné vlasy a večne otvorené ústa. Keď prechádzal popri kňazovi, nedalo sa z jeho nasprostastého výzoru uhádnuť, čo asi robil alebo na čo myslí. Nebolo o ňom známe, že by sa bol niekedy modlieval. Aké modlitby asi odriekal teraz? Dozaista to neboli zvyčajné modlitby.

Wilfred Bohun stál dosť dlho na mieste zarazený, takže ešte videl, ako hlupák vyšiel na denné svetlo, a videl dokonca, že ho jeho samopašný brat privítal s akousi bodrou veselosťou. Naposledy zazrel, že plukovník hádže Joeovi do otvorených úst mince a pritom sa vážne tvári, že sa pokúša trafiť.

Táto mrzká ukážka pozemskej hlúposti a krutosti odohrávajúca sa za bieleho dňa priviedla napokon askétu k očistným modlitbám a na iné myšlienky. Podišiel k lavici na chóre a tadiaľ pod farebné okno, ktoré mal rád a ktoré mu vždy poskytlo duševný pokoj; bol to modrý oblok s anjelom nesúcim ľalie. Tam pomaly prestal myslieť na hlupáka, na jeho sinavú tvár a rybacie ústa. Pomaly prestal myslieť na svojho nehodného brata, ktorý chodí ako lačný lev, hnaný svojím príšerným hladom. Čoraz hlbšie sa hrúžil do tých chladných a utešených farieb strieborných kvetov a zafírovej oblohy.

Na tomto mieste ho o pol hodiny neskôr našiel dedinský príštipkár Gibbs, ktorého poňho náhle poslali. Kňaz

okamžite vstal, lebo vedel, že Gibbsa by na toto miesto neprivedla nijaká malichernosť. Tak ako mnohí dedinskí príštipkári aj tento bol ateista, a keď sa zjavil v kostole, bolo to ešte zvláštnejšie, ako keď sa tam zjavil bláznivý Joe. Bolo to ráno teologických záhad.

„Čo je?“ spýtal sa Wilfred Bohun trochu odmerane, no chvejúcou sa rukou siahol po klobúku. Ateista prehovoril tónom, ktorý z jeho úst znel až prekvapivo úctivo, ba dokonca priam priateľsky. „Musíte mi prepáčiť, pane,“ chrapľavo zašepkal, „usúdili sme však, že by nebolo správne, keby sme vám to okamžite neoznámili. Bohužiaľ, pane, stalo sa niečo strašné. Bohužiaľ váš brat...“

Wilfred zopál krehké ruky. „Čo zasa vykonal?“ zvolal nevdojak prudko.

„Nuž, pane,“ odkašľal si príštipkár, „musím povedať, že nič nevykonal a ani už nevykoná. Bohužiaľ, je po ňom. Naozaj by ste mali zísť dolu, pane.“

Kaplán kráčal za príštipkárom dolu po krátkych točitých schodoch, až zišli k vchodu, trochu vyvýšenému nad ulicou. Bohun uvidel celú tragédiu jediným pohľadom rovno pod sebou ako na dlani. Na dvore vyhne stálo zo päť či šesť mužov, poväčšine v čiernom, jeden z nich mal na sebe inšpektorskú uniformu. Bol medzi nimi lekár, presbyteriánsky kazateľ a kňaz z katolíckej kaplnky, do ktorej chodila kováčova žena. Katolícky kňaz jej čosi polohlasne a veľmi rýchlo vravel, zatiaľ čo ona, skvostná žena s ryšavozlatými vlasmi, na lavičke bezútešne vzlykala. Medzi týmito dvoma skupinami tesne pri veľkej kope kladív ležal tvárou dolu a s roztriahnutými rukami muž v smokingu. Wilfred, ktorý stál na vyvýšenom mieste, bol by mohol odprisahať do všetkých podrobností jeho odev a zjav až po bohunovské prstene na prstoch; no lebka bola odporne rozpleštená, podobná čiernej krvavej hviezde.

Wilfredovi Bohunovi stačil jediný pohľad, rozbehol sa dolu schodmi do dvora. Doktor, ich rodinný lekár, ho pozdravil, no Wilfred si to ani veľmi nevšimol. Vládala iba vyjachtáť:

„Môj brat je mŕtvy! Čo to znamená? Aká je to hrozná záhada?“ Zavládlo nepríjemné ticho; a potom prehovoril najmenej zdržanlivý človek z prítomných, príštipkár:

„Je to hrozné,“ povedal, „no nijaká zvláštna záhada.“

„Ako to myslíte?“ spýtal sa Wilfred, bledý v tvári.

„Je to celkom jasné,“ odpovedal Gibbs. „Iba jediný človek v okruhu štyridsiaticich míľ mohol zasadiť takýto úder, a práve ten človek aj mal najzávažnejšiu príčinu.“

„Neslobodno predbiehať,“ ozval sa trochu nervózne lekár, vysoký muž s čiernou bradou, „je však mojou povinnosťou potvrdiť to, čo vraví pán Gibbs o povahe úderu; je to neuveriteľný úder. Pán Gibbs vraví, že to mohol vykonať iba jediný človek v tomto okrese, ja by som povedal, že to nemohol vykonať nikto.“

Kaplánovu útlu postavu premkol akýsi poverčivý strach. „Vôbec to nechápem,“ povedal.

„Pán Bohun,“ povedal tlmene lekár, „nenachádzam nijaké prirovnanie. Je to slabý výraz, keď poviem, že lebka bola rozdrúzaná na kúsky ako škrupina vajca. Úlomky kostí sa zaryli do tela a do zeme ako guľky do násypu. Bola to ruka obra.“

Na chvíľu sa odmlčal, zachmúrene pozerajúc cez okuliare, potom dodal: „Má to jednu výhodu – že to jedným razom očisťuje väčšinu ľudí od podozrenia. Keby z tohto zločinu obvinili vás alebo mňa, alebo hociktorého normálneho chlapa v Anglicku, oslobodili by nás práve tak, ako by oslobodili decko obvinené z toho, že ukradlo Nelsonov pomník.“

„Veď vravím,“ zanovito opakoval príštipkár, „iba jediný chlap to mohol vykonať, a ten chlap by to aj vykonal. Kde je kováč Simeon Barnes?“

„Je v Greenforde,“ zachvel sa kaplán.

„Ba skôr už vo Francúzsku,“ zahundral príštipkár.

„Nie, nie je ani tam, ani tam,“ povedal tichý a bezfarebný hlas, ktorý patril územčistému katolíckemu kňazovi, čo sa bol pripojil k skupine. „Tamto práve totiž prichádza po ceste.“

Územčistý kňaz nebol na pohľad zaujímavým človekom, mal naježené hnedé vlasy a okrúhlu bezvýraznú tvár. No aj

keby bol býval skvostný ako Apolón, nik by naňho v tejto chvíli ani nepozrel. Všetci sa zvrtili a zahľadeli sa na cestu vinúcu sa dolu na rovine, po ktorej naozaj kráčal pevným krokom a s kladivom na pleci kováč Simeon. Bol to kostnatý a obrovský chlap, mal hlboké, tmavé, pochmúrne oči a počernú briadku. Kráčal a pokojne sa zhováral s dvoma chlapmi; a hoci sa nikdy nevyznačoval mimoriadnou veseľosťou, pôsobil dojmom, že je dobrej vôle.

„Bože môj!“ zvolal ateistický prístipkár, „a tým kladivom to vykonal.“

„Nie,“ povedal inšpektor, rozvážne pôsobiaci človek s fúzikmi pieskovej farby, ktorý sa ozval po prvý raz. „Tam je to kladivo, ktorým to vykonal, tam pri kostolnom múre. Nechali sme kladivo aj telo tak, ako boli.“

Všetci sa obzreli, územčistý kňaz podišiel bližšie k nástroju a mlčky si ho obzeral. Bolo to jedno z najmenších a najlahších kladív a medzi ostatnými by nebolo bývalo nápadné; na jeho železnej hrane však bola krv a plavé vlasy.

Chvíľu bolo ticho a potom prehovoril územčistý kňaz, nepozdvihnúc pohľad, a v jeho bezfarebnom hlase sa ozval nový tón. „Pán Gibbs asi nemal pravdu,“ povedal, „keď vravel, že tu niet záhady. Je tu aspoň tá záhada, prečo by sa taký statný chlap pokúsil o taký mocný úder takým malým kladivom.“

„Och, čo tam po tom,“ zvolal horúčkovo Gibbs. „Čo urobíme so Simeonom Barnesom?“

„Necháme ho na pokoji,“ povedal pokojne kňaz. „Prichádza sám od seba. Poznám tých dvoch mužov, čo sú s ním. Sú to slušní chlapi z Greenfordu a prišli sem vo veci presbyteriánskej kaplnky.“

Priam pri jeho slovách zabočil statný kováč popri rohu kostola a vošiel na vlastný dvor. Vtom znehybnel a kladivo mu vypadlo z ruky. Inšpektor, ktorý si počínal prísne úradne, ihneď podišiel k nemu.

„Nespýtam sa vás, pán Barnes,“ povedal, „či dačo vieťte o tom, čo sa tu odohralo. Nemusíte to povedať. Dúfam,

že to nevíte a že to budete môcť dokázať. Musím však postupovať podľa predpisov a zaistiť vás v mene kráľa pre zavraždenie plukovníka Normana Bohuna.“

„Nemusíš nič vravieť,“ povedal horlivo príštipkár opojený úradným postupom. „Všetko musia dokázať. Nedokázali ešte, že je to plukovník Bohun, keď má tak rozmliaždenú hlavu.“

„To neobstojí,“ povedal bokom lekár kňazovi. „To má z detektívok. Bol som plukovníkovým lekárom a poznal som jeho telo lepšie ako on sám. Mal veľmi ušľachtilé ruky, ale veľmi zvláštne. Ukazovák a prstenník mal rovnako dlhý. Je to celkom iste plukovník.“

Pozrel na mŕtvolu s rozbitou lebkou na zemi, nehybný kováč sledoval jeho oči kovovým pohľadom a takisto na ňu uprel zrak.

„Plukovník Bohun je mŕtvy?“ povedal kováč celkom pokojne. „Má, čo si zaslúžil.“

„Nevrav nič! Och neprav nič,“ zvolal ateistický príštipkár a poskakoval vzrušený v obdive nad anglickým právnym systémom. Niet totiž väčšieho zástancu zákona ako človek, ktorý odmieta Boha.

Kováč k nemu obrátil ponad plece tvár, na ktorej mal vznešený výraz fanatika.

„To pristane vám, vy bezbožníci, kľučkovať ako líšky, lebo svetská spravodlivosť vám nadŕža,“ povedal, „lež Boh drží nad svojimi ochrannú ruku, veď to ešte dnes uvidíte.“

Potom ukázal na plukovníka a povedal: „Kedy zomrel tento hriešny pes?“

„Miernite sa vo svojich rečiach,“ povedal lekár.

„Zmiernite reč Biblie a ja zmiernim svoju reč. Kedy zomrel?“

„Videl som ho živého dnes ráno o šiestej hodine,“ vyjachtal Wilfred Bohun.

„Boh je dobrotivý,“ povedal kováč. „Pán inšpektor, nemám vôbec nič proti tomu, aby ste ma zaistili. Skôr vy by ste mali byť proti. Ja odídem celkom spokojne zo súdu s nepoškvrnenou povestou. Vám by však nemalo byť jedno, ak

odídete zo súdu s vážne pošramotenu kariérou.“ Vážny inšpektor po prvý raz pozrel na kováča so živým záujmom – a tak naňho pozreli všetci ostatní, okrem zvláštneho územčistého kňaza, ktorý si ešte stále obzeral malé kladivko, čo bolo zasadilo taký príšerný úder.

„Pred vyhňou stoja dvaja chlapi,“ pokračoval kováč rozvážne a zreteľne, „statoční greenfordskí remeselníci, ktorých všetci poznáte, a tí odprisahajú, že sme sa zišli ešte pred polnocou a boli spolu až do svitu, ba ešte dlhšie, v zasadacej miestnosti našej misie, ktorá pracuje celú noc; tak nám leží na srdci spása duší. V samom Greenforde sa za mňa zaručí dvadsať ľudí na celý ten čas. Keby som bol pohan, pán inšpektor, nechal by som vás, aby ste si privodili svoj pád; ale ako kresťan cítim, že je mojou povinnosťou dať vám príležitosť a spýtať sa vás, či chcete vypočuť moje alibi teraz alebo až pred súdom.“

Inšpektor po prvý raz pôsobil dojmom zmäteného a povedal: „Samozrejme, rád by som vás okamžite oslobodil.“

Kováč vyšiel tým istým dlhým a ľahkým krokom z dvora a vrátil sa so svojimi dvoma priateľmi z Greenfordu, ktorí boli naozaj spriatelení takmer so všetkými prítomnými. Každý povedal zopár slov a nikomu ani na um nezišlo, aby im neuveril. Keď dohovorili, Simeonova nevina sa týčila pred nimi pevne ako veľký chrám nad nimi.

Na skupinu doľahlo ticho, ktoré býva tiesnivejšie a neznesiteľnejšie ako hocaká reč. V snahe rozprúdiť rozhovor povedal Wilfred Bohun katolíckemu kňazovi prvé, čo mu zišlo na um:

„Tak sa zdá, že vás veľmi zaujíma to kladivo, otec Brown.“

„Áno, zaujíma,“ povedal otec Brown; „prečo je to také malé kladivo?“

Lekár sa k nemu zvrtol.

„Pre pána, máte pravdu,“ zvolal, „kto si už vyberie malé kladivko, keď sa tu povaluje desať väčších?“

Potom sa naklonil k Wilfredovi Bohunovi a zašepkal mu: „Iba človek, ktorý nevládze zdvihnúť veľké kladivo.“

Pohlavia sa nelíšia ani temperamentom, ani odvahou. Majú odlišnú silu v pleciach. Odvážna ženská dokáže desaťkrát zavraždiť ľahkým kladivkom a ani okom nemihne. No veľkým kladivom by ani chrobáka nezabila.“

Wilfred Bohun naňho uprene hľadel ako zhyponotizovaný hrôzou, zatiaľ čo otec Brown načúval s ozajstným záujmom a pozorne, s hlavou trochu sklonenou nabok. Lekár pokračoval ešte sykavejšie a dôraznejšie:

„Prečo sa tí hlupáci večne domnievajú, že jediným človekom, ktorý nenávidí ženinho milenca, je ženin manžel? V deviatich prípadoch z desiatich najväčšími nenávidí milenca žena sama. Ktovie, ako bezočivo sa voči nej zachoval, či ju nezradil – pozrite tamto!“

Kývol rukou smerom k červenovlasej žene na lavičke. Zodvihla už hlavu a na krásnej tvári jej uschýnali slzy. No pohľad, v ktorom bola elektrická žiara, ale aj čosi šialené, upínala na mŕtvolu.

Dôstojný pán Wilfred Bohun urobil bezmocné gesto, akoby odháňal všetku túžbu dozvedieť sa viac; no otec Brown si zmietol z rukáva štipku popola z vyhne a riekol ledabolo, ako to mal vo zvyku.

„Ste práve taký ako mnohí iní lekári,“ povedal, „vaša znalosť duše je naozaj impozantná. No vaša znalosť tela je vonkoncom nedostatočná. Súhlasím s tým, že žena by zavraždila svojho spoluvinníka oveľa radšej ako postihnúť. A súhlasím aj s tým, že žena si vždy vyberie skôr menšie kladivo, než veľké. Problém však je v tom, že to nie je fyzicky možné. Nijaká žena na svete by nemohla takto rozmliaždiť ľudskú lebku.“ Potom sa krátko odmlčal a zadumane dodal: „Títo ľudia nepochopili celú vec. Veď ten človek mal na hlave kovovú prilbu a úder ju rozmetal ako črepinu skla. Pozrite na tú ženu. Pozrite jej na ruky.“

Na všetkých opäť doľahlo ticho a potom povedal lekár trochu zanovito: „Nuž, možno sa mýlim; voči všetkému možno mať námietky. Ale držím sa hlavného bodu. Iba hlupák by si vybral to malé kladivo, keď mal možnosť udrieť veľkým.“

Pri týchto slovách sa útle a roztrasené ruky Wilfreda Bohuna vzniesli k hlave a vyzeralo to, akoby sa mu vplietli do riedkych plavých vlasov. Zaraz mu však ovisli a zvolal: „Iba na toto slovo som čakal; vy ste to slovo vyriekli.“

Potom pokračoval, potláčajúc vzrušenie: „Povedali ste: Iba hlupák by si vybral malé kladivo.“

„Áno,“ povedal lekár. „No a?“

„Nuž,“ povedal Wilfred Bohun, „nik iný, iba hlupák ho vzal.“ Ostatní naňho pozerali sústredenými a prenikavými pohľadmi a on pokračoval horúčkovite, nemužne vzrušený.

„Som kňaz,“ zvolal rozochvene, „a kňaz nemá prelievať krv. Chcem – chcem totiž povedať, že by nikoho nemal priviesť na šibenicu. A vďaka Bohu jasne vidím zločinca – lebo je to zločinec, ktorého nemožno priviesť na šibenicu.“

„Neudáte ho?“ spýtal sa lekár.

„Neobesili by ho, aj keby som ho udal,“ odpovedal Wilfred s neskrotným, no zvláštne blaženým úsmevom. „Keď som dnes ráno vošiel do kostola, zastihol som tam blázna, ktorý sa modlil – toho chudáka Joea, žijúceho vo večnej máteži. Bohvie, za čo sa modlil; no v prípade takýchto čudných ľudí nie je vylúčený dohad, že ich modlitby sú celkom zvrátené. Dokonca je pravdepodobné, že blázon sa pomodlí, prv než zavraždí človeka. Naposledy som videl chudáka Joea so svojím bratom. Môj brat sa mu posmieval.“

„Doparoma!“ zvolal lekár, „to je konečne reč. Ale ako vysvetlíte...“

Dôstojný pán Wilfred sa takmer chvel vzrušením, že mu svitla pravda. „Nechápete, nechápete,“ zvolal horúčkovite, „jedine táto teória zahŕňa obidve nezrovnalosti, jedine ona odpovedá na obidve hádanky. A tieto dve hádanky sú: malé kladivo a veľký úder. Kováč by bol asi zasadil mocný úder, no nebol by si vybral malé kladivo; jeho žena by si bola vybrala malé kladivo, no nevedela by zasadiť taký mocný úder. Od šialenca však vystane obidvoje. Pokiaľ ide o malé kladivo – nuž, bol šialený a mohol schytiť hocičo. A pokiaľ

ide o mocný úder, vari ste nikdy nepočuli, pán doktor, že blázon v záchvate môže mať silu desiatich chlapov?“

Lekár sa zhlboka nadýchol a potom povedal: „Doparoma, som presvedčený, že ste to utrafili.“

Otec Brown dlho a vytrvalo upieral pohľad na rozprávajúceho, akoby sa chcel uistiť, že jeho veľké sivé volské oči nie sú také bezvýrazné ako zvyšok jeho tváre. Keď sa rozhostilo ticho, povedal mu úctivo: „Pán Bohun, z teórií, ktoré sa tu vyslovili, jedine vaša ob stojí v každom smere a v podstate ju nemožno vyvrátiť. Preto si, myslím, zasluhujete, aby som vám povedal, podľa toho, čo viem, že nie je správna.“ A tento čudný malý muž podišiel bližšie a opäť sa zahľad na kladivo.

„Tak sa zdá, že ten chlapík vie viac, ako treba,“ podráždene zašepkal lekár Wilfredovi. „Títo pápeženský kňazi sú čertovsky prefikani.“

„Nie, nie,“ povedal Bohun akosi nadľudsky vyčerpaný. „Bol to blázon. Bol to blázon.“

Skupinka, dvaja kňazi a lekár, sa odpojila od úradnej skupiny, v ktorej boli inšpektor a ním zaistený človek. Teraz však, keď sa aj ich spoločnosť rozišla, počúvali, čo vravia ostatní. Kňaz pokojne pozrel hore a potom zasa pozrel dolu, keď počul, že kováč hlasno povedal:

„Dúfam, že som vás presvedčil, pán inšpektor. Ako vravíte, som silný chlap, ale z Greenfordu až sem kladivom nedohodím. Nemám okrídlené kladivo, čo by zaletelo na pol míle ponad ploty a polia.“

Inšpektor sa priateľsky zasmial a povedal: „Nie, myslím, že vás možno považovať za nevinného, hoci takú čudnú zhodu okolností som ešte nezažil. Môžem vás iba požiadať o to, aby ste nám zo všetkých síl pomohli nájsť takého statného a mocného chlapa, ako ste vy. Namojveru, už tým by ste boli nápomocný, keby ste ho držali! Vy zrejme nemáte potuchy, o ktorého chlapa ide?“

„Možno mám,“ povedal bledý kováč, „ibaže to nie je chlap.“ A potom, keď videl, že prekvapené pohľady sa obrátili

k jeho žene na lavičke, položil jej svoju obrovskú ruku na plece a povedal: „Ani žena.“

„Čo tým chcete povedať?“ spýtal sa žartovne inšpektor. „Vari si len nemyslíte, že kravy môžu udrieť kladivom, či hej?“

„Myslím, že to kladivo nedržala nijaká ruka z mäsa a kostí,“ povedal kováč priduseným hlasom; „povedané rečou smrteľníkov, myslím si, že ten človek zomrel sám od seba.“

Wilfred zrazu vykročil a zadíval sa na kováča planúcimi očami.

„Chceš povedať, Barnes,“ ozval sa ostrý hlas príštipkára, „že kladivo samo od seba vyskočilo a zabilo toho človeka?“

„Och, len zízajte, len sa uškŕňajte, páni,“ zvolal Simeon, „vy kňazi, čo nám v nedeľu rozprávate, ako pokojne zmietol Pán Boh Senacheriba. Som presvedčený, že ten, ktorý prebýva neviditeľný v každom dome, ochraňoval aj česť môjho domu a zrazil zvodcu pred mojím prahom. Som presvedčený, že v tomto údere bola taká sila, aká je v zemetrasení, o nič menšia.“

Wilfred zvláštnym hlasom riekol: „Sám som varoval Normana, aby doň neudrel hrom.“

„Tento činiteľ nespadá do mojej právomoci,“ povedal inšpektor a usmial sa.

„Ale vy spadáte do jeho právomoci,“ odvetil kováč, „na to nezabúdajte.“ Obrátil sa k nim širokým chrbtom a vošiel do domu. Otec Brown, ktorý sa správal k Wilfredovi nenútene a priateľsky, odviezol ho obďaleč. „Poďme z tohto príšerného miesta, pán Bohun,“ povedal. „Smiem sa podívať do vášho kostola? Je to vraj jeden z najstarších kostolov v Anglicku. Viete, katolíckych kňazov zaujímajú,“ dodal s komickou grimasou, „staré anglické kostoly.“

Wilfred Bohun sa neusmial, lebo humor nikdy nebol jeho silnou stránkou. Prikývol však dosť dychtivo, lebo naozaj bol ochotný zasvätiť do nádhery gotiky človeka, ktorý bol pravdepodobne priateľskejšie naladený ako presbyteriánsky kováč či neznajbožský príštipkár.

„Samozrejme,“ povedal, „vojdeme odtiaľto.“ A šiel popredku po schodoch k vyvýšenému bočnému vchodu. Otec